Továbbtanulási kisokos

Önismerettől az egyetemi jelentkezésig

összeállította: Szabó-Kiss Ágnes, pedagógus, tanácsadó – és iskolapszichológus, autogén tréner

Rendben van, ha még keresed az utad

18–19 évesen nem kell pontosan tudnod, milyen munkát szeretnél végezni évtizedek múlva. Lehet, hogy több minden érdekel, vagy éppen még egyetlen terület sem tűnik igazán a sajátodnak. Ettől nem vagy lemaradva. A továbbtanulási döntéshez most azt érdemes megkeresned, melyik következő lépést tudod kíváncsian és átgondoltan vállalni.

Az agy működése a fiatal felnőttkorban is alakul, többek között a tervezést és az önszabályozást támogató rendszerekben. Az érésnek nincs mindenkire érvényes, pontosan a 25. születésnapra eső határvonala. Ez nem jelenti azt sem, hogy addig ne tudnál felelős döntéseket hozni. A tapasztalat, a tájékozódás és mások támogatása most is segíthet.

A digitális világban sokféle életúttal, elvárással és sikernek mutatott történettel találkozol. Könnyű másokhoz mérni magad, miközben róluk többnyire csak egy válogatott képet látsz.

A felvételi időrendje ugyanakkor konkrét döntést kér tőled. Érthető, ha ez nyomást jelent. A bizonytalanságot kisebb, megválaszolható kérdésekkel tudod csökkenteni: mi érdekel, mit próbálnék ki, milyen feltételek között tanulnék szívesen, és mi kell a bejutáshoz?

A döntésed fontos, de később újragondolható.

Induló kérdés: Mi az az egy dolog, amit ettől a füzettől szeretnék megtudni?

.....

Ismerd meg a saját működésedet

A személyiségedben vannak viszonylag tartós vonások, és vannak változó szokások, készségek, reakciók. Fiatal felnőttkorban a stabilitás és a változás egyszerre jellemző. Öröklött adottságaid és temperamentumod mellett a családod, tanáraid, edzőid, kortársaid és saját élményeid is alakítják, hogyan látod magad és a világot.

A következő kérdések jelenlegi tapasztalataid összegyűjtésére valók. Több választ is megjelölhetsz. Ha valamit még nem próbáltál, írd oda: „még nem tudom”. Minden fontos válasz mellé keress egy konkrét példát.

Mivel foglalkoznál szívesen?

- Emberekkel: meghallgatás, tanítás, gondozás, szervezés, tárgyalás, közös problémamegoldás.
- Állatokkal és a természettel: megfigyelés, gondozás, élő rendszerek megértése, környezetvédelem.
- Adatokkal és gondolatokkal: elemzés, kutatás, számolás, szövegek és összefüggések értelmezése.
- Eszközökkel és technológiával: programozás, tervezés, mérés, szerelés, működő megoldások készítése.
- Alkotással: írás, kép, zene, forma, vizuális tervezés, előadás vagy új ötletek kidolgozása.

Az én két legerősebb érdeklődési irányom: .....

Egy saját élmény, amely ezt mutatja: .....

Milyen körülmények között érzed jól magad?

Szempont	Gondold végig
Kapcsolódás	Sok emberrel, kisebb csoportban vagy önállóan dolgozol szívesen?
Feladatok	Ismétlődő, begyakorolható feladatokat vagy gyakran változó helyzeteket kedvelsz?
Figyelem	Hosszan elmélyülsz valamiben, vagy szívesen váltasz különböző feladatok között?
Időbeosztás	Mennyire fontos a rögzített munkaidő? Vállalnál műszakot vagy hétvégi munkát?
Környezet	Iroda, labor, műhely, tanterem, intézmény vagy szabadtéri helyszín vonz?
Terhelés	Hogyan viseled a határidőket, a konfliktust, a felelősséget és a fizikai terhelést?

A monotóniatűrés az ismétlődő, kevéssé változatos feladatok elviselését jelenti.

A változatos feladat és a kiszámíthatatlan munkaidő külön szempont: lehet, hogy az egyiket kedveled, a másikat kevésbé.

Nézd együtt az érdeklődést és a tapasztalatot

Az érdeklődésed, a jelenlegi teljesítményed és a számodra fontos értékek együtt segítenek a választásban. Egy jó jegy hasznos jelzés, de nem mond el mindent a képességeidről. A tanárhoz való viszony, a gyakorlás, a szorongás és a tanulási körülmények is befolyásolhatják az eredményedet.

Tantárgyak és tevékenységek

Írj három tantárgyat vagy iskolán kívüli tevékenységet. Mindegyiknél külön válaszolj: mennyire érdekel, hogyan megy most, és mennyi energiát tennél a fejlődésbe? Használhatsz 1–5-ös skálát, ahol 1 = alig, 5 = nagyon.

Tantárgy vagy tevékenység	Érdekel	Jól megy	Fejlődnék benne
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

Melyik feladatról beszélnék szívesen akkor is, ha nem kapnék rá jegyet?

.....

Miben kérnek tőlem segítséget mások?

.....

Mit próbáltam már ki a gyakorlatban, és mit tanultam belőle?

.....

Mi legyen jelen a leendő munkádban?

Jelöld meg a számodra legfontosabb három szempontot:

- mások segítése; biztos megélhetés; önállóság; kreativitás; szakmai fejlődés; kiszámítható időbeosztás; változatosság; társas közeg; kézzelfogható eredmény; társadalmi hasznosság; vezetői felelősség; lakóhelyhez közeli munkavégzés.

A három legfontosabb értékem: .....

Amiben most rugalmas tudok lenni: .....

Saját vágy vagy külső elvárás

Érdemes meghallgatnod a családod és a tanáraid véleményét. Közben azt is gondold végig: engem mi vonz ebben az irányban? Akkor is érdekelne, ha a barátaim mást választanának? A szakma hétköznapjai érdekelnek, vagy főleg az elnevezése és a róla kialakult kép?

Kérj két konkrét visszajelzést: „Milyen helyzetben láttál engem ügyesnek vagy kitartónak?”

Személyiségteszt

Ha szeretnél, tölts ki egy online személyiségkérdőívet, majd vesd össze a leírást a saját tapasztalataiddal. A 16Personalities magyarul is elérhető; ezen szerepel például a „Protagonista” vagy a „Vezető” elnevezés. A teszt nem Jung eredeti tesztje és nem azonos a hivatalos MBTI kérdőívvel: a szolgáltató saját, öt dimenziót használó modellje.

Teszt és típusleírások: https://www.16personalities.com/hu

*Az eredmény önismereti beszélgetés kiindulópontja lehet. Nem diagnózis, nem képességvizsgálat, és önmagában nem alkalmas pályaalkalmasság megállapítására. Az azonos betűkódú emberek érdeklődése, tudása és élethelyzete is különbözhet. Egy típus alapján ne zárj ki szakokat.

Dolgozd fel az eredményt

A betűkódom és a típus neve: .....

Három megállapítás, amelyre van saját példám: .....

Egy megállapítás, amely nem illik rám: .....

Egy készség, amelyet fejlesztenék: .....

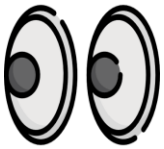
Egy tevékenység, amellyel kipróbálhatom magam: .....

A tizenhat típus rövid áttekintése

Az elnevezések a 16Personalities oldalán használt címkék. A rövid jellemzések általános hangsúlyokat jeleznek, amelyeket saját példákkal érdemes ellenőrizned. A táblázat nem alkalmassági sorrend és nem pályákhoz rendelő kulcs.

Kód és név	A leírás jellemző hangsúlya
INTJ – Építész	Önálló stratégia és rendszerek átgondolása.
INTP – Logikus	Elméleti kíváncsiság és magyarázatok keresése.
ENTJ – Parancsnok	Célok kijelölése és erőforrások szervezése.
ENTP – Vitázó	Új lehetőségek és nézőpontok ütköztetése.
INFJ – Szószóló	Értékek és hosszabb távú emberi célok.
INFP – Közvetítő	Személyes jelentés és önkifejezés.
ENFJ – Protagonista	Mások fejlődésének és együttműködésének támogatása.
ENFP – Aktivista	Ötletek és társas lehetőségek keresése.
ISTJ – Logisztikus	Rendszerezettség és következetes feladatvégzés.
ISFJ – Védő	Gondoskodó figyelem és megbízhatóság.
ESTJ – Vezető	Gyakorlati szervezés és feladatok összehangolása.
ESFJ – Konzul	Kapcsolatok ápolása és közösségi együttműködés.
ISTP – Virtuóz	Gyakorlati problémák és működésük feltárása.
ISFP – Kalandor	Személyes ízlés és közvetlen alkotói tapasztalat.
ESTP – Vállalkozó	Gyors helyzetfelismerés és cselekvés.
ESFP – Szórakoztató	Közvetlen élmények és társas jelenlét.

Keress hozzád közel álló területeket!

Az alábbi térkép érdeklődési irányokat mutat, nem hivatalos képzési besorolás és nem teljes szaklista. Több sort is választhatsz. Az emberek, adatok, eszközök és alkotófeladatok a legtöbb munkában összekapcsolódnak.

Ami érdekel	Irányok amelyeket megvizsgálhatsz
Emberek egészsége és gondozása	Orvosi és egészségtudományi képzések; ápolás és betegellátás; gyógytorna; dietetika; szociális munka.
Tanulás és fejlődés támogatása	Óvodapedagógus, tanító, tanár, gyógypedagógia, pedagógia, pszichológia.
Társadalom és emberi kapcsolatok	Szociológia, jogász, nemzetközi tanulmányok, kommunikáció és médiatudomány, politikatudományok.
Nyelv szöveg és kultúra	Nyelvi és bölcsészeti szakok; történelem, magyar, néprajz; kulturális és kommunikációs irányok.
Számok gazdaság és döntések	Pénzügy és számvitel, gazdálkodási és menedzsment, gazdasági elemzéshez kapcsolódó képzések.
Programok adatok és digitális rendszerek	Programtervező informatikus, mérnökinformatikus, gazdaságinformatikus; matematikai irányok.
Tervezés eszközök és működő rendszerek	Gépészmérnöki, villamosmérnöki, mechatronikai, építőmérnöki és építészmérnöki irányok.
Természet állatok és élő rendszerek	Biológia, környezettan, agrárképzések, természetvédelmi mérnöki, állatorvosi irány.
Alkotás és kifejezés	Vizuális és előadóművészeti, tervezői, filmes, zenei képzések; az intézményi kínálat szerint.

Három irány, amelyről többet szeretnék megtudni: .....

A szak neve mögött nézd meg a tanulást!

Válassz két-három érdeklődési területet, majd keress hozzájuk konkrét szakokat. Nem szükséges rögtön egyetlen kar mellett döntened: ugyanazt vagy hasonló képzést több intézményben és eltérő kari elhelyezésben is megtalálhatod. A szakot, az intézményt és az élethelyzetedet együtt érdemes vizsgálni.

Mit olvass el egy szakról?

- A szakleírást: milyen tudást és milyen szakképzettséget ad?
- A mintatantervet: milyen tantárgyak lesznek az első években?
- A képzés hosszát, munkarendjét, oktatási nyelvét és tényleges helyszínét.
- A szakmai gyakorlatot és a lehetséges specializációkat.
- A végzés utáni munkalehetőségeket és a további képesítési feltételeket.

Érettségi után *általában alapképzés, osztatlan képzés vagy felsőoktatási szakképzés jöhet szóba. A BA/BSc alapdiplomát ad; az MA/MSc mesterképzéshez rendszerint megfelelő felsőfokú előképzettség kell. Az osztatlan képzés egységes képzési út. A felsőoktatási szakképzés felsőfokú szakképzettséget ad, önálló végzettségi szintet, azaz alapdiplomát nem.*

SZEREZZ SAJÁT TAPASZTALATOT!

Menj nyílt napra, beszélj hallgatókkal, és ha van rá lehetőséged, ismerj meg egy munkahelyet vagy próbálj ki kapcsolódó tevékenységet. Kérdezz a nehézségekről is: milyen egy átlagos tanítási hét, mely tárgyak igényelnek sok munkát, és milyen feladatokat végeznek a diplomával?

Az én kiszemelt szakom: .....

Három tantárgy, amely érdekel a mintatantervből: .....

Egy követelmény, amelyre készülnöm kell: .....

Egy kérdés, amelyre még keresem a választ: .....

A jegyeim mellett ezt a saját tapasztalatot veszem figyelembe: .....

.....

Hol tudnál és szeretnél tanulni?

Mohácsról kiindulva Pécset is érdemes megvizsgálnod, de a közelség mellett számít a szak kínálata és a saját igényed is. Kaposvár, Szeged, Budapest, Debrecen, Nyíregyháza vagy más város akkor kerülhet a listádra, ha ott találsz megfelelő képzést és vállalhatók a tanulás feltételei. A képzés tényleges helyszínét külön nézd meg: egy egyetem több városban is működhet.

Az önállósodás gyakorlati oldala

- Otthon maradnék és ingáznék, vagy elköltöznék? Mennyi napi utazás fér bele?
- Szeretnék kollégiumban élni? Mi a jelentkezés rendje és mi történik, ha nem kapok helyet?
- Mekkora lakhatási és megélhetési költséget tudunk vállalni?
- Milyen rendszerességgel szeretnék hazajárni?
- Milyen támogatásra lesz szükségem az önálló élethez és a tanuláshoz?

A kollégiumi hely és az ösztöndíj nem automatikus. Önköltséges képzésnél a féléves képzési díjat is számold hozzá. Az állami ösztöndíjas képzés sem jelenti azt, hogy ne lennének megélhetési költségeid; a finanszírozás feltételeit is olvasd el.

Így keress megbízható felvételi információt!

A hivatalos kiindulópont a Felvi.hu. A kiválasztott felvételi év meghirdetett képzéseinél keresd meg az egyetemet, kart és szakot. Ezután olvasd el az egyetem és a kar felvételi oldalát is. Egy korábbi év követelménye támpont lehet, de nem helyettesíti a saját jelentkezési éved meghirdetését.

Ezt ellenőrizd minden egyes képzésnél

- Pontosan mely tárgyakból számolnak érettségi pontot? Kötelező valamelyik tárgy?
- Kell-e emelt szintű érettségi, és ha igen, mely tárgyból és milyen feltétellel?
- Melyik ötödik tantárgy és ötödik érettségi tárgy fogadható el a tanulmányi pontokhoz?
- Miért jár intézményi pont, mennyi, milyen igazolással és milyen korlátozással?
- Van-e alkalmassági, gyakorlati vagy egyéb vizsga, meghallgatás, portfólió vagy egészségügyi feltétel?
- Van-e intézményi minimumpont, és melyek a külön jelentkezési vagy vizsgaidőpontok?
- Mi a munkarend, a képzési hely, a nyelv, a finanszírozás és az önköltség?

Ugyanaz a nyelvvizsga vagy emelt érettségi eltérő intézményi pontot érhet különböző képzéseknél. Az emelt érettségi követelménye és az érte kapható intézményi pont két külön kérdés. A vizsgafeltételt pontokkal nem lehet automatikusan kiváltani.

Kattintható kiindulópontok

Felvi.hu – hivatalos tájékoztató, képzéskeresés, pontszámítás és az E-felvételi belépése: https://www.felvi.hu

Digitális Állampolgár – közérthető áttekintés az eljárásról: https://dap.gov.hu/eletesemenyek/felsooktatasban-tanulnek/ut-a-felveteliig

Pécsi Tudományegyetem – szakok és felvételi információk: https://pte.hu/hu/felveteli

Eduline – oktatási hírek, magyarázatok, háttéranyagok: https://eduline.hu

Az E-felvételi az elektronikus jelentkezés és ügyintézés felülete. A Felvi tájékoztatója az eljárás szabályait mutatja be. Az Eduline sajtóoldal; egy hír olvasása után az adott feltételt a hivatalos meghirdetésben is ellenőrizd.

Hogyan áll össze az 500 pont?

Gimnázium után a legtöbb alap- és osztatlan képzésnél az alábbi két számítás a kiindulópont. A rendelkezésre álló, elfogadott eredmények alapján a számodra kedvezőbb alkalmazható módszert veszik figyelembe.

Ponttípus	Tanulmányi pontokkal	Érettségi duplázásával
Tanulmányi pont	legfeljebb 200	nem számít külön
Érettségi pont	legfeljebb 200	200 × 2 = legfeljebb 400
Intézményi pont	legfeljebb 100	legfeljebb 100
Összesen	legfeljebb 500	legfeljebb 500

Tanulmányi pontok legfeljebb 200 pont

Az első rész a középiskolai eredmény, legfeljebb 100 pont. Öt tárgy utolsó két tanult év végi osztályzatait adják össze, majd az összeget megkétszerezik. A tárgyak: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, egy legalább két évig tanult választott idegen nyelv vagy megfelelő nemzetiségi tárgy, valamint egy legalább két évig tanult, az intézmény listájából elfogadható ötödik tárgy. A magyar nyelv és irodalom esetében a két osztályzat évenkénti, kerekítés nélküli átlaga számít.

Az „utolsó két tanult év” nem feltétlenül a 11. és 12. évfolyam: például egy korábban befejezett tantárgynál a saját utolsó két tanult év eredményeit nézik.

A második rész az érettségi átlag, legfeljebb 100 pont. A négy kötelező vizsgatárgy és az intézmény által elfogadható ötödik tárgy százalékos eredményének átlaga számít, egész számra kerekítve. Itt a közép- és emelt szintű százalékot is közvetlenül veszik figyelembe. Az ötödik érettségi tárgy eltérhet a középiskolai jegyeknél választott ötödik tárgytól.

Érettségi pontok legfeljebb 200 pont

Ezt a szakhoz elfogadott két érettségi vizsgatárgy eredményéből számítják. A tárgyválasztást és az elvárt szintet az adott képzés meghirdetése szabja meg. Emelt szinten a százalékos eredmény ugyanannyi érettségi pont: 80% = 80 pont. Középszinten hivatalos átszámítási táblázatot használnak, megközelítőleg kétharmados értékkel: 90% = 60 pont, 100% = 67 pont.,stb.

Az érettségi eredmény tehát két külön helyen is szerepet kaphat: a tanulmányi pontok érettségi átlagában és a két tárgyból képzett érettségi pontoknál. A középszint átszámítása az utóbbinál érvényes.

Intézményi pontok legfeljebb 100 pont

Az intézmény határozza meg, az adott képzésnél milyen igazolt eredményt vagy körülményt fogad el, milyen értékben. Lehetséges jogcím az emelt érettségi, nyelvvizsga, versenyeredmény, sportteljesítmény, szakmai tapasztalat, egyetemi előkészítő vagy esélyegyenlőségi körülmény. Ezek példák: nem minden képzésen jár pont valamennyiért.

Nézd meg az egyes jogcímek felső korlátját és az összevonás szabályait is. Ugyanannak a nyelvtudásnak többféle igazolása például nem feltétlenül számolható el külön-külön. Egy országosan ismert pontértéket se vigyél át automatikusan másik karra vagy másik felvételi évre.

A szabályozás külön jogcímen – például önkéntes tartalékos katonai szolgálat kapcsán – az 500 pontos rendszeren felüli többletpontot is ismer. Ez külön szabály, nem az intézményi pontok másik neve. A pontos feltételeket és mértéket a saját eljárásod hivatalos tájékoztatójában ellenőrizd. [7]

Amikor más számítás kell

A fenti két módszer nem fed le minden jelentkezést. Felsőoktatási szakképzésnél, szakmai vizsgából vagy korábbi felsőfokú végzettségből számításnál, illetve egyes gyakorlati vizsgás képzéseknél további vagy eltérő szabályok lehetnek. A mesterképzésnek szintén más a pontozása. Ezekhez az adott képzés tájékoztatóját kell elolvasni.

Egy képzésre számított pontszámomat ezért nem másolom át ellenőrzés nélkül a többi jelentkezési helyhez.

Állítsd össze a saját továbbtanulási tervedet!

Egyetem és kar: .....

Szak és képzési szint: .....

Képzési hely és munkarend: .....

Finanszírozási forma és esetleges önköltség: .....

Miért érdekel ez a szak? .....

Melyik három tantárgya vonz? .....

Milyen munkákhoz vezethet és kell-e további képzés? .....

Érettségi pontot adó két tárgy és elvárt szint: .....

Tanulmányi pontokhoz elfogadható ötödik tárgyak: .....

Intézményi pontjaim jogcímenként: .....

Szükséges igazolások és azok határideje: .....

Külön vizsga vagy alkalmassági feltétel: .....

Intézményi minimumpont, ha van: .....

Becsült összpontszámom ezen a képzésen: .....

Lakhatás és utazás: .....

Havi költség és rendelkezésre álló forrás: .....

Hivatalos adatlap vagy oldal címe: .....

Az ellenőrzés dátuma: .....

A következő lépéseim

- Kiválasztok két-három szakot, és elolvasom a mintatantervüket.
- Összehasonlítom a városokat, a költségeket és a felvételi feltételeket.
- Megnézem, mely érettségi tárgyakra és szintekre kell készülnöm.
- Utánajárok a nyílt napoknak, és felteszem a megmaradt kérdéseimet.
- Összegyűjtöm a dokumentumokat, és naptárba írom az aktuális határidőket.

Ha jelentkezel, a sorrendet a valódi preferenciád szerint állítsd össze: azt tedd előre, ahová leginkább szeretnél bekerülni. A feltételeket teljesítve a sorrendedben elérhető első helyre sorolnak be. Az E-felvételiben a jelentkezés véglegesítését és az értesítéseket is ellenőrizd. A belépéshez jelenleg DÁP vagy Ügyfélkapu+ szükséges.

Nem kell minden kérdésre ma válaszolnod. Legyen viszont egy konkrét következő lépésed.

Ezt teszem meg legközelebb: ..... Határideje: .....